

Antiepileptiske medikamenter i svangerskapet

Antiepileptika i svangerskap er forbundet med økt risiko for medfødte misdannelser og forsinket psykomotorisk utvikling hos barnet.

Antiepileptika kan forhindre komplikasjoner knyttet til krampeanfall under svangerskap, men kan også teoretisk skade fosterutviklingen. Jeg har i min avhandling undersøkt svangerskapskomplikasjoner, neonatale utfall og postnatal utvikling ved maternell epilepsi. Avhandlingen er basert på store datasett fra Medisinsk fødselsregister og Den norske mor og barn-undersøkelsen.

Avhandlingen viser at kvinner med epilepsi har økt forekomst av preeklampsi (oddsratio 1,6), blødning i 3. trimester (oddsratio 2,0) og keisersnitt (oddsratio 1,6). Antiepileptika i svangerskap medfører også økt risiko for alvorlige misdannelser, særlig knyttet til medikamentet valproat (oddsratio 2,5). Topiramet er forbundet med økt risiko for at barnet er lite for svangerskapsalderen, både i fødselsvekt (oddsratio 3,3) og i hodeomkrets (oddsratio 7,2). Videre fant vi at antiepileptika in utero er assosiert med forsinket motorikk (oddsratio 2,2) og språk (oddsratio 2,1) ved 36 måneders alder samt

høyere forekomst av autistiske trekk (oddsratio 3,6). Tilsvarende risiko ble ikke påvist ved maternell epilepsi uten antiepileptika i svangerskap eller hos barn av fedre med epilepsi. Dette tyder på at signifikante utfall i epilepsigruppen var medikamenteffekter og ikke relatert til forskjeller i psykososiale bakgrunnsvariabler. Avhandlingen viser videre at amming ved samtidig antiepileptikabehandling ikke er forbundet med forsinket motorisk eller sosial utvikling hos barnet.

Svangerskap hos kvinner med epilepsi bør alltid planlegges på forhånd. Spesielt må indikasjon for antiepileptikabehandling vurderes nøye. Kvinner med epilepsi skal ha forsterket svangerskapsoppfølging, og barn som har vært eksponert for antiepileptika i fosterlivet bør vurderes med tanke på forsinket utvikling. Kvinner med epilepsi bør oppfordres til å amme også når de bruker antiepileptika.

Gyri Veiby
gyri.veiby@hotmail.com

Gyri Veiby. Foto: Anne Sidsel Herdlevær

Disputas

Gyri Veiby disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Bergen 22.11. 2013. Tittelen på avhandlingen er *Outcome in children born to mothers with epilepsy. Register-based studies on the teratogenicity of antiepileptic drugs.*

Bruk av medisiner etter partnervold

Medikamenter forskrives oftere til kvinner som har opplevd vold fra partner.

Psykiske og fysiske helseproblemer forekommer hyppigere hos kvinner som har opplevd partnervold, enn hos dem som ikke har opplevd slik vold. Det er imidlertid ukjent i hvilken grad voldsutsatte kvinners helseplager behandles med medikamenter, og hvilke midler de får. Det er generelt behov for mer kunnskap om hvordan partnervold påvirker helsen på lang sikt.

I min avhandling ble sammenhengen mellom partnervold og bruk av reseptbelagte medikamenter undersøkt ved å kople informasjon fra helseundersøkelsen i Oslo 2000–2001 (HUBRO) med data fra Reseptregisteret for perioden 2004–2009. Arbeidet viste at partnervold var forbundet med bruk av ulike typer reseptbelagte medikamenter mot både psykiske og fysiske helseplager. Et av de viktigste funnene var at kvinner som hadde opplevd partnervold, oftere fikk forskrevet potensielt vanedannende midler, og at det var mer sannsynlig at

de fikk slike midler fra flere leger. Avhandlingen viste også økt forekomst av metabolske risikofaktorer for hjerte- og karsykdom og bruk av blodtrykkssenkende medikamenter blant kvinner som hadde opplevd fysisk og/eller seksuell partnervold.

Legemidler kan være god behandling mot mange helseplager. Med tanke på risiko for avhengighet og misbruk er det imidlertid bekymringsfullt at voldsutsatte kvinner oftere fikk potensielt vanedannende medikamenter fra flere leger. Det er viktig at leger har kunnskap om det brede spekteret av helseproblemer som er forbundet med partnervold. Gjennom sin konfidensielle relasjon til pasienten kan de bidra til å avdekke voldserfaringer, sørge for adekvat behandling og om nødvendig igangsette tiltak for å forhindre ytterligere vold.

Lise Eilin Stene
lise.stene@nkvts.unirand.no

Lise Eilin Stene.
Foto: Lars Sørli

Disputas

Lise Eilin Stene disputerte for ph.d.-graden ved NTNU 29.11.2013. Tittelen på avhandlingen er *Intimate partner violence and prescription drug use: A prospective population-based analysis of women in the Oslo Health Study.*